

Pracovné prostriedky, pomôcky a zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb

Zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb pracujú vo všetkých priemyselných odvetviach a na všetkých pracoviskách počínajúc hotelmi cez nemocnice až po závody a poľnohospodárske podniky. Pracujú vo vnútri i vonku vrátane verejných priestranstiev. Často pracujú v noci alebo skoro ráno, niekedy osamote, zamestnancov upratovacích a čistiacich služieb možno nájsť v každom zariadení a práca, ktorú vykonávajú, je veľmi dôležitá¹.

Zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb môžu byť zamestnaní buď priamo, a potom pracujú v priestoroch svojho zamestnávateľa, alebo môžu pracovať na mieste, ktoré spravuje tretia strana. Môžu byť zamestnancami verejnoprospešných služieb, súkromných podnikov alebo môžu pracovať ako samostatne zárobkovo činné osoby. Zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb môžu byť zamestnaní prostredníctvom dodávateľa a pracovať na niekoľkých miestach v priebehu týždňa. Upratovacie a čistiace služby na základe zmluvných vzťahov alebo priemyselne upratovacie a čistiace služby sú odvetvím európskeho priemyslu, ktoré v Európe zamestnáva milióny zamestnancov.

Väčšinou túto činnosť vykonávajú ženy a pracujú na čiastočný úväzok. Významný podiel tvoria zamestnanci, ktorí sú príslušníkmi etnických menšín². Fluktuácia zamestnancov je vo všeobecnosti vysoká, čo je spôsobené vysokým podielom práce na čiastočný úväzok a krátkodobými pracovnými zmluvami uzatváranými na dobu určitú³. Hoci tieto spôsoby zamestnávania môžu spôsobovať problémy, ujme na zdraví zamestnancov upratovacích služieb je možné a potrebné prechádzať.

O publikácii E-Fact

Zamestnancov upratovacích a čistiacich služieb možno vymedziť skôr prostredníctvom ich úlohy, a nie ako určitý sektor alebo skupinu. Bežnými úlohami je čistenie povrchov – umývanie dlážok, utieranie prachu, vysávanie, leštenie podláh a pracovných povrchov – a rutinné činnosti ako je bežné upratovanie v domácnosti. Hoci medzi upratovacie práce môžu patriť činnosti ako umývanie okien a čistenie ulíc, táto publikácia sa zameriava na prevenciu ujmy, ktorú by mohli utrieť platení zamestnanci, ktorí vykonávajú všeobecné upratovacie a čistiace práce.

Účelom tejto publikácie je informovať zamestnávateľov, vedúcich zamestnancov a ich zástupcov a to najmä v malých a stredných podnikoch (MSP) o nebezpečenstvách spojených s upratovaním a o tom, ako možno prechádzať tomu, aby zamestnanci utrpeli ujmu. Je potrebné poznamenať, že

Pracovné prostriedky, pomôcky a zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb

vzhľadom na to, že zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb pracujú na pracoviskách všetkých druhov, nie je možné, aby zahŕňal všetky problémy. Čitatelia by sa mali pozrieť do príslušných právnych predpisov vo svojom členskom štáte a v prípade, ak majú pochybnosti, mali by o ďalšiu pomoc požiadať príslušné orgány.

Ako a prečo dochádza k úrazom zamestnancov upratovacích a čistiacich služieb pri používaní pracovných prostriedkov?

Zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb používajú celú škálu pracovných prostriedkov vrátane metiel, kief, vedier, prachoviek, handier, rotačných čistiacich strojov, parných čističov, rebríkov, leštiacich strojov, sušičiek, vysávačov a tepovačov. Nebezpečenstvá spojené s najbežnejšie používaným čistiacim náradím a čistiacimi strojmi sú zhrnuté v nasledujúcej tabuľke.

Pracovné prostriedky	Nebezpečenstvo
Mopy a kefy	Nadmerné naťahovanie sa, neprirodzené polohy tela, opakované pohyby Pošmyknutia a pády počas umývania dlážky Chemické nebezpečenstvá z čistiacich roztokov Vdychovanie prachu pri zametaní
Vedrá	Pošmyknutia a pády Ručná manipulácia – zdvíhanie ťažkých vedier
Rebríky a schody	Nadmerné naťahovanie sa Pády z výšky Ručná manipulácia
Handry a prachovky	Nadmerné naťahovanie sa, neprirodzené polohy tela, opakované pohyby Chemické nebezpečenstvá – vystavenie účinkom leštidiel a čistiacich roztokov Vdychovanie prachu pri utieraní prachu nasucho
Rotačné brúsne a leštiace stroje	Nadmerné naťahovanie sa, opakované pohyby, veľká sila Vibrácie Pošmyknutia - pri použití pri čistení namokro Pády – predlžovacie káble Chemické nebezpečenstvá z čistiacich roztokov Ručná manipulácia – stroje môžu byť ťažké a ťažko sa s nimi manipuluje pri premiestňovaní v rámci budovy z jedného miesta na druhé Zasiahnutie elektrickým prúdom
Vysávače	Neprirodzené polohy tela, tlačenie a ťahanie/ťahanie, opakované pohyby Pády – predlžovacie káble

Pracovné prostriedky, pomôcky a zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb

	Hluk Vdychovanie prachu pri vyprázdňovaní Zasiahnutie elektrickým prúdom
Parné čističe	Neprirodzené polohy tela, opakované pohyby Pády – predlžovacie káble Popálenie sa parou Zasiahnutie elektrickým prúdom

Poškodenia podporno-pohybovej sústavy – veľký problém

Štúdie ukázali, že poškodenia podporno-pohybovej sústavy (MSD) sú najčastejšou príčinou práceneschopnosti medzi zamestnancami upratovacích služieb⁴. Upratovacie práce sú fyzicky a pracovne náročné. Približne 80 % upratovacích a čistiacich prác sa vykonáva manuálne, pričom sa používa náradie, ktoré nie je na elektrický pohon, napríklad utieranie prachu, zametanie a umývanie dlážky⁵. Mnohé z týchto úloh si vyžadujú nadmerné naťahovanie sa, opakované pohyby, neprirodzené polohy tela, vynakladanie veľkej sily a predstavujú veľkú záťaž na dolné končatiny, pričom všetky tieto faktory prispievajú k vzniku poškodení podporno-pohybovej sústavy. Dokonca aj pri najjednoduchšom náradí, akým sú mopy, by sa požiadavky zamestnancov preto mali brať do úvahy. Medzi dôležité ukazovatele problémov s MSD na pracovisku patria:

- zvýšená miera neprítomnosti z dôvodu práceneschopnosti
- sťažnosti zamestnancov upratovacích a čistiacich služieb na bolesti a ťažkosti
- hlásenia o problémoch od zástupcov zamestnancov pre oblasť bezpečnosti práce/odborových zväzov
- upravovanie si náradia zamestnancami upratovacích a čistiacich služieb
- neochota vykonávať určité úlohy.

Ak sa vyskytnú problémy, zamestnávateľa musia okamžite prijať opatrenia, aby predišli vzniku ďalšej ujmy pre zamestnancov, ale je oveľa lepšie, ak je sám zamestnávateľ aktívny a zisťuje a zaoberá sa rizikami skôr, ako jeho zamestnanec utrpí ujmu.

Symptómy sa môžu objaviť náhle, alebo sa môžu vyvinúť postupne. Medzi počiatočné symptómy patrí:

- brnenie v rukách a nohách a tuhnutie svalov
- tupé a ostré bolesti
- kŕče svalov
- opuchy a otlaky.

Vážne prípady poškodenia podporno-pohybovej sústavy môžu mať za následok trvalú invaliditu. Zamestnanci by mali symptómy čo najskôr nahlásiť, aby sa mohla okamžite začať liečba a ich pracovné podmienky by sa mohli zlepšiť tak, aby sa mohli podľa možnosti vrátiť do práce bez rizika opätovného objavenia sa problému.

Pracovné prostriedky, pomôcky a zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb

Právne predpisy

Všetky členské štáty prijali zákony na ochranu zamestnancov. Mnohé z týchto zákonov vychádzajú zo smerníc EÚⁱ, ktoré stanovujú minimálne normy ochrany. Tieto právne predpisy stanovujú požiadavky na ochranu zamestnancov a na to, ako túto ochranu dosiahnuť. Medzi tieto smernice patria:

- **Rámcová smernica (smernica č. 89/391/EHS)** o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci
- **Smernica o pracoviskách (smernica č. 89/654/EHS)** o opatreniach určených na zlepšenie pracovného prostredia s cieľom zabezpečiť vyššiu úroveň ochrany zdravia a bezpečnosti
- **Smernica o pracovných prostriedkoch (smernica č. 89/655/EHS)** o minimálnych požiadavkách na bezpečnosť a ochranu zdravia pri používaní pracovných prostriedkov pri práci.

Prevenca úrazov a nehôd

Prvým krokom pri prevencii úrazov zamestnancov upratovacích služieb vrátane úrazov spôsobených pracovnými prostriedkami je identifikovanie nebezpečenstiev prostredníctvom adekvátneho hodnotenia rizík. Hlavné zásady, ktorými je potrebné sa počas procesu hodnotenia rizík riadiť, sa môžu rozdeliť do niekoľkých krokov.

1. krok: Určenie nebezpečenstiev a ohrozených osôb

Vyhľadanie tých skutočností, ktoré by mohli spôsobiť ujmu a identifikovanie zamestnancov, ktorí môžu byť týmto rizikám vystavení.

Zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb používajú rôzne pracovné prostriedky, od jednoduchého vedra a mopu až po rotačné čistiace stroje, či pojazdné leštiace a sušiacie stroje ovládané vodičom. Táto práca môže byť náročná a pracná a môže viesť k vystaveniu zamestnancov rôznym nebezpečenstvám a rizikám. Medzi tieto nebezpečenstvá a riziká patria:

- ručná manipulácia – od zamestnancov upratovacích služieb sa často vyžaduje, aby presúvali ťažké, ťažko manipulovateľné predmety, ako je nábytok a čistiace stroje, čo môže mať za následok natiahnutie svalov alebo bolesti chrbta;
- práca v neprirodzených polohách, nadmerné naťahovanie sa a vykonávanie opakovaných úloh môžu byť príčinou poškodenia podporno-pohybovej sústavy, t. j. rozličných problémov postihujúcich svaly, kĺby a nervy;
- vysoká záťaž dolných končatín prispieva k únave, ťažkostiam, opuchom, ako i bolestiam nôh;

ⁱ Prístup ku všetkým právnym predpisom EÚ vrátane smerníc uvedených v tejto publikácii vo všetkých úradných jazykoch nájdete na internetovej adrese: <http://eur-lex.europa.eu>

Pracovné prostriedky, pomôcky a zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb

- pošmyknutia a pády – umytá podlaha a predlžovacie káble;
- vystavenie rúk a ramien pôsobeniu vibrácií z bežne používaných vibrujúcich zariadení, ako sú rotačné čistiace stroje;
- vystavenie hluku – v závislosti od úrovne vystavenia, hluk, ktorý vydávajú niektoré čistiace stroje, ako napríklad priemyselné vysávače, môže mať potenciálne škodlivý vplyv;
- vystavenie účinkom chemikálií – niektoré čistiace roztoky, ktoré sa používajú v strojoch, môžu byť nebezpečné;
- úrazy pri styku so strojmi – nebezpečenstvo zasiahnutia elektrickým prúdom z poškodených elektrických spotrebičov alebo strojov, napríklad poranenia rúk pri zachytení do stroja.

2. krok: Hodnotenie rizík a určenie poradia ich dôležitosti

Odhad existujúcich rizík – napríklad ich závažnosti alebo pravdepodobnosti – a stanovenie poradia ich dôležitosti. Je dôležité, aby sa v prvom rade uskutočnili všetky kroky zamerané na odstránenie alebo predchádzanie rizikám. Pri skúmaní týchto rizík je potrebné zvážiť v prípade niektorých zamestnancov, či rozmanitosť pracovných síl nevystavuje niektorých zamestnancov určitému riziku. Sú napríklad všetci zamestnanci schopní pochopiť ústne a/alebo písomné pokyny?

3. krok: Rozhodnutie o preventívnych opatreniach

Určenie vhodných opatrení na odstránenie alebo kontrolu rizík berúc do úvahy rozmanitosť pracovných síl. Je napríklad možné upraviť pracovnú dobu tak, aby to pomohlo zamestnancom, ktorým práca na pracovné zmeny spôsobuje problémy?

4. krok: Prijatie opatrení

Zavedenie preventívnych a ochranných opatrení prostredníctvom plánu priorít (najpravdepodobnejšie nebude možné vyriešiť všetky problémy okamžite) a vymedzenie, kto kedy a čo urobí, dokedy sa má úloha splniť a presné vyčlenenie prostriedkov určených na vykonanie týchto opatrení.

Upratovacie práce sa často robia v neobvyklom čase, buď veľmi skoro ráno alebo neskoro večer a zamestnanci upratovacích služieb môžu pracovať sami. Medzi opatrenia, ktoré by sa mali prijať, patria činnosti na minimalizovanie nebezpečenstva v prípade úrazu alebo nehody. Kto v prípade úrazu poskytne zamestnancovi pomoc?

5. krok: Monitorovanie a kontrola

Hodnotenie by sa malo v pravidelných intervaloch revidovať, aby bolo nestále aktuálne. Musí sa revidovať vždy, keď dôjde k významným zmenám v organizácii práce alebo na základe zistení z vyšetrovania pracovného úrazu alebo situácií, pri ktorých „takmer došlo úrazu“.

Pracovné prostriedky, pomôcky a zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb

Riziká pre zamestnancov sa musia odstrániť všade tam, kde je to možné, napríklad nahradením nebezpečných látok látkami, ktorých použitie je bezpečnejšie. Veľa z rizík spojených s vyššie opísanými nebezpečenstvami pracovných prostriedkov možno minimalizovať prostredníctvom kontroly rizík zistených počas hodnotenia rizík. Kontroly môžu zahŕňať výber správnych pracovných prostriedkov na upratovanie.

Dve prípadové štúdie na predchádzanie ujme

Prípadová štúdia – poskytnutie pracovných prostriedkov vhodných pre všetkých zamestnancov

Úloha

Zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb v jednej organizácii umývali dlážku približne dve hodiny denne na rôznych miestach, napríklad na chodbách, v kuchyniach, sprchách a kúpeľniach.

Problém

Zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb sa často sťažovali zástupcovi pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci na bolesti rúk a chrbta. Mysleli si, že to bolo spôsobené predkláňaním sa pri umývaní dlážky, napríklad pri umývaní pod stolmi a stoličkami, ako aj samotným pohybom pri umývaní dlážky.

Obrázok č. 1: Obrázok umývania dlážky mopom.

Pracovné prostriedky, pomôcky a zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb

Hodnotenie rizík a nájdenie riešenia

Zistili sa tieto najdôležitejšie problémy:

- pri umývaní dlážky pod nábytkom sa zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb veľmi predkláňali
- zaznamenali sa prípady, kedy sa zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb predkláňali viac ako 40 cm
- zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb sa museli naťahovať, aby dosiahli na určité miesta
- zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb museli často zaujímať neprirodzené polohy ramien
- pri používaní mopu sa zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb otáčali.

Do praxe sa uviedlo jednoduché riešenie: zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb s vyššími postavami dostali mopu s dlhšími rúčkami.

Výsledok

- Zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb, ktorí používali mopu s dlhšími rúčkami sa viac tešili zo svojej práce a hlásili menej prípadov bolestí chrbta.
- Namontovanie 1,5 metrových rúčok namiesto 1,2 metrových rúčok umožnilo, aby zamestnanci pracovali vo vzpriamenejšej polohe.
- Zamestnanci z oddelenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci zaznamenali, že zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb pracovali vo vzpriamenejšej polohe.
- Dlhšie rúčky stoja len o niečo viac peňazí.

Poznatky

- Prispôsobenie pracovného náradia používateľovi sa osvedčilo ako veľmi účinný prostriedok na znižovanie bolesti, ťažkostí a problémov s držaním tela. To isté platí aj pre nižších zamestnancov, ktoré si žiadali mop s kratšou rúčkou.
- Alternatívnym riešením by bolo poskytnutie mopov s teleskopickými rúčkami, ktoré ponúka celý rad výrobcov. Dlhšie trubice (pri použití predlžovacích trubíc) môžu obmedziť nutnosť zohýbania sa aj pri vysávaní a zistilo sa, že poskytovanie náradia s dlhšími rúčkami obmedzilo bolesti chrbta pri zemetaní⁶.
- Je dôležité zabezpečiť, aby zamestnanci vedeli, ako riadne ovládať a používať pracovné prostriedky. Zamestnanci by mali byť zaškolení a mali by im byť poskytnuté informácie. Tieto informácie musia obsahovať aj pokyny, ako prispôbiť pracovné prostriedky tak, aby vyhovovali potrebám jednotlivca.

Po vybratí správneho pracovného prostriedku, ktoré má minimalizovať riziká, je nevyhnutné zabezpečiť, aby bol tento pracovný prostriedok dobre udržiavaný, aby nevznikali nebezpečenstvá, ako napríklad nadmerné vibrácie

Pracovné prostriedky, pomôcky a zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb

strojov na leštenie podláh z dôvodu opotrebovania kotúčov alebo nebezpečenstva úrazov elektrickou energiou z dôvodu poškodených káblov.

Prípadová štúdia – údržba pracovných prostriedkov

Obrázok č. 2: Obrázok typického rotačného leštiaceho stroja

Úloha

Tím zamestnancov upratovacích služieb každý deň leštil podlahy vo viacerých veľkých maloobchodných predajniach.

Problém

Leštiace stroje sa používali na pracovisku už veľa rokov. Veľa zamestnancov sa sťažovalo na brnenie v rukách a na necitlivosť v prstoch, ktoré boli po použití leštiaceho stroja biele. Toto všetko sú symptómy syndrómu vibrácií prenášaných na horné končatiny.

Hodnotenie rizík a nájdenie riešenia

Pri kontrole leštiacich strojov sa zistilo, že niektoré súčiastky strojov boli opotrebované. Predpokladalo sa, že ťažkosti zamestnancov boli spôsobené vibráciami z leštiacich strojov. Ale pri dôkladnejšom preskúmaní sa zistilo, že problém nebol spôsobený len samotnými leštiacimi strojmi. Zistilo sa, že aj ďalšie čistiace pracovné prostriedky boli v podobnom havarijnom stave.

Zvážil sa celý rad riešení a bolo prijaté rozhodnutie zaviesť program údržby, ktorý zahŕňal aj pravidelnú kontrolu a opravu pracovných prostriedkov ako aj výmenu ich starších častí.

Pracovné prostriedky, pomôcky a zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb

Zaviedol sa systém hlásenia problémov s pracovnými prostriedkami, takže zamestnanci mohli rýchlo dostať odpoveď, kedy bude údržba, oprava alebo výmena hotová.

Výsledok

Výskyt syndrómu vibrácií v horných končatinách sa znížil.

- Hoci bol pôvodný problém spôsobený poškodenými leštiacimi strojmi, systém údržby a nahlasovania problémov sa použil na všetky stroje a náradie, ktoré zamestnanci používali.
- Zamestnanci získali reálnu predstavu, kedy im pracovný prostriedok bude vrátený a boli prijaté opatrenia na poskytnutie náhradného pracovného prostriedku za ten, ktorý bol práve v údržbe alebo sa opravoval.
- Dobre udržiavané pracovné prostriedky lepšie fungujú a je menej pravdepodobné, že používateľovi spôsobia nejaké problémy pokiaľ ide o ich ovládanie, prevádzku, vibrácie a elektrickú bezpečnosť.

Poznatky

- Podobne, ako všetky elektrické zariadenia, aj čistiace stroje potrebujú pravidelnú údržbu a kontrolu. Je dôležité zabezpečiť, aby boli všetky časti takéhoto stroja, ako sú podložky a kefy, riadne pripevnené a v dobrom stave, aby na obsluhu stroja nebola potrebná zbytočne veľká sila⁷⁸.
- Je dôležité, aby existoval harmonogram pravidelnej údržby, v rámci ktorej by sa zisťovalo, ktoré stroje, zariadenia a súčiastky je potrebné vymeniť, upraviť alebo opraviť. Výskyt problémov ako sú bolesti a ťažkosti s rukami a ramenami spôsobené nadmernými vibráciami z dôvodu zlej údržby alebo opotrebovania súčiastok sa tým zníži.
- Zamestnanci by mali mať k dispozícii jednoduchý systém nahlasovania a zaznamenávania problémov s pracovnými prostriedkami, ktorého súčasťou by bola následná kontrola.

Na základe smernice o pracovných prostriedkoch sú zamestnanci povinní zabezpečiť dobrú údržbu pracovných prostriedkov. Na riešenie bežných nebezpečenstiev vzniku úrazov elektrickou energiou pri používaní čistiacich strojov, ako sú napríklad vysávače alebo rotačné leštiace stroje, sa môže použiť ročné testovanie prenosných elektrických spotrebičov (PAT)⁹. V prípade vysoko rizikových strojov, ako sú kotúčové stroje, kde bežne dochádza k poškodeniu káblov, by bolo rozumné¹⁰, aby sa pred každým použitím stroja narýchlo vizuálne skontroloval kábel prívodu elektrickej energie.

Kontrolný zoznam opatrení

Kontrolné zoznamy môžu byť užitočným nástrojom na zistenie, či existujú nejaké nebezpečenstvá alebo či je potrebné prijať opatrenia. Nemôžu však zahŕňať všetky aspekty určitého problému a môžu existovať problémy, na

Pracovné prostriedky, pomôcky a zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb

ktoré sa kontrolný zoznam nevzťahuje. Nasledujúci zoznam upozorňuje na niektoré kľúčové problémy týkajúce sa zamestnancov upratovacích služieb.

- Bolo v poslednom čase vykonané hodnotenie rizík, ktoré by zohľadnilo riziká vyplývajúce z používania pracovných prostriedkov?
- Používajú sa vhodné pomôcky ako napríklad mopy s dlhými rúčkami pre zamestnancov upratovacích a čistiacich služieb s vyššími postavami?
- Majú zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb k dispozícii bezpečné, dobre udržiavané pracovné prostriedky, ako sú napríklad prenosné schody, ktoré im umožnia vyčistiť vysoké povrchy bez zbytočného naťahovania sa?
- Je na vykonanie pracovných úloh vyčlenený dostatočný čas, aby zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb mohli použiť pracovné prostriedky správne a bezpečne?
- Je práca adekvátne zorganizovaná, aby zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb mali dostatok času na odpočinok?
- Sú všetky poskytnuté pracovné prostriedky vhodné a ľahko ovládateľné?
- Existuje nebezpečenstvo, že sa stroje samovoľne spustia (buď pri ich čistení alebo pri ich používaní na upratovanie)?
- Bolo vykonané hodnotenie rizík týkajúcich sa ručnej manipulácie?
- Musia zamestnanci dvíhať alebo prenášať ťažké pracovné prostriedky?
- Boli zamestnanci vyškolení ako bezpečne zdvíhať pracovné prostriedky a ako ich správne používať?
- Boli zakúpené čistiace stroje s nízkou úrovňou vibrácií?
- Sú nebezpečné časti strojov náležite chránené?
- Vykonáva sa údržba a kontrola elektrických čistiacich strojov?
- Urobilo sa hodnotenie čistiacich chemikálií?
- Sú prijaté postupy na zabezpečenie, aby nedochádzalo k zmiešavaniu čistiacich chemikálií?
- Sú čistiace chemikálie jasne označené, aby bolo možné zistiť nebezpečenstvá spojené s ich používaním?
- Pracujú zamestnanci s chemikáliami vo forme, ktorá predstavuje väčšie riziko napríklad sprejmi alebo práškami v porovnaní s menej rizikovými formami v tekutom stave alebo granulami?
- Boli zamestnanci informovaní o rizikách, ktoré pre ich zdravie predstavujú chemikálie, s ktorými pracujú?
- Majú zamestnanci a ich zástupcovia prístup ku kartám bezpečnostných údajov?
- Sú zamestnancom bezplatne poskytované vhodné osobné ochranné prostriedky, ako napríklad rukavice?
- Ak sú potrebné osobné ochranné prostriedky, existuje dohľad nad tým, aby sa aj používali a v prípade potreby vymieňali?
- Boli zavedené postupy na zaistenie bezpečnosti zamestnancov upratovacích služieb, ktorí pracujú individuálne?

Pracovné prostriedky, pomôcky a zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb

Zoznam literatúry:

- European Agency for Safety and Health at Work, *Healthy Workplace Initiative checklist on cleaning*
http://hwi.osha.europa.eu/ra_tools_checklists/service_sector/checklist_cleaning
- Health & Safety Executive *Manual handling – solutions you can handle*, HSG115 ISBN 0 7176 0693.
- International Labour Organization, 'International hazard datasheets on occupation – cleaner (industrial premises)',
<http://www.ilo.org/public/english/protection/safework/cis/products/hdo/htm/cleaner.htm>
- European Agency for Safety and Health at Work, E-fact 16 - Hazards and risks leading to work-related neck and upper limb disorders (WRULDs), 2007
<http://osha.europa.eu/publications/e-facts/efact16>
- European Agency for Safety and Health at Work, E-fact 15 - Work – related musculoskeletal disorders (MSDs) and the pace of work, 2007,
<http://osha.europa.eu/publications/e-facts/efact15>
- European Agency for Safety and Health at Work, E-fact 14 - Hazards and risks associated with manual handling in the workplace, 2007,
<http://osha.europa.eu/publications/e-facts/efact14>
- European Agency for Safety and Health at Work, E-fact 11 - European legal requirements relating to work-related musculoskeletal disorders (MSDs) , 2007, <http://osha.europa.eu/publications/e-facts/efact11>
- European Agency for Safety and Health at Work, E-fact 9 - Work-related musculoskeletal disorders (MSDs): an introduction, 2007,
<http://osha.europa.eu/publications/e-facts/efact09>
- European Agency for Safety and Health at Work, Factsheet 73 - Hazards and risks associated with manual handling of loads in the workplace, 2007, <http://osha.europa.eu/publications/factsheets/73>
- European Agency for Safety and Health at Work, Factsheet 72 - Work-related neck and upper limb disorders, 2007,
<http://osha.europa.eu/publications/factsheets/72>
- European Agency for Safety and Health at Work, Factsheet 71 - Introduction to work-related musculoskeletal disorders, 2007,
<http://osha.europa.eu/publications/factsheets/71>

Pracovné prostriedky, pomôcky a zamestnanci upratovacích a čistiacich služieb

Odkazy

- ¹ European Federation of Cleaning Industries, *The Cleaning Industry in Europe*, An EFCI Survey Edition 2006 (Data 2003) <http://www.feni.be>
- ² European Federation of Cleaning Industries, *The Cleaning Industry in Europe*, An EFCI Survey Edition 2006 (Data 2003) <http://www.feni.be>
- ³ Mormont, M., *Institutional representativeness of trade unions and employers' organisations in the industrial cleaning sector*, Université Catholique de Louvain, Institut des Sciences du Travail, Project number VC/2003/0451, 146 pp. http://www.trav.ucl.ac.be/recherche/pdf%202002/2001%2012%20LPS_final.pdf
- ⁴ Rick Goggins, 'Hazards of cleaning – strategies for reducing exposure to ergonomics risk factors', *Professional Safety*, March 2007.
- ⁵ Rupesh Kumar, Shrawan Kumar, 'Musculoskeletal risk factors in cleaning occupations – A literature review', *International Journal of Ergonomics*, 2007.
- ⁶ Health & Safety Executive, *Caring for cleaners – guidance and case studies on how to prevent musculoskeletal disorders*, HSG234, ISBN 0 7176 2682 2, 2003.
- ⁷ Health & Safety Executive, *Caring for cleaners – guidance and case studies on how to prevent musculoskeletal disorders*, HSG234, ISBN 0 7176 2682 2, 2003.
- ⁸ R. A. Haslam, H. J. Williams, 'Ergonomic considerations in the design and use of single disc floor cleaning machines', *Applied Ergonomics*, Vol. 30, p. 391-399, 1999.
- ⁹ Website pat-testing.info, *Pat testing information and portable appliance testing information – legal requirements*, <http://www.pat-testing.info/legal.htm>
- ¹⁰ R. A. Haslam, H. J. Williams, 'Ergonomic considerations in the design and use of single disc floor cleaning machines', *Applied Ergonomics*, Vol. 30, p. 391-399, 1999.